

Asia: VN/10378/2019

Lausuntopyyntö henkilötunnuksen uudistamista pohtineen työryhmän loppuraportista

Lausunnonantajan huomiot ehdotuksen vaikutuksista oman organisaation näkökulmasta

Toimintatapoihin liittyvät suorat ja epäsuorat vaikutukset

Liikennevakuutuskeskus ei kannata henkilötunnuksen uudistamista loppuraportissa esitetyllä tavalla eikä asian jatkovalmistelua esitetystä laajuudessa. Tämä koskee erityisesti aikaa, jolloin yleisen taloustilanteen näkymät ovat heikot. Henkilötunnuksen ja sen käyttöön liittyviin ongelmiin on mahdollista löytää vaikuttavia mutta esitettyä kokonaisuudistusta kustannustehokkaampia ratkaisuja.

Raportissa uuden henkilötunnusmallin käyttöönoton vaikutuksia ja kustannuksia ei ole arvioitu muutoin kuin julkisessa hallinnossa. Uudistuksen vaikutukset yksityisille organisaatioille sekä henkilöille siirrettiin raportin mukaan selvitettäväksi jatkotyössä.

Liikennevakuutuskeskus toteaa Finanssiala ry:n tavoin, että uudistus aiheuttaisi erittäin huomattavat uusimiskustannukset järjestelmiin ja niiden rajapintoihin sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Uudistuksella tavoitellut hyödyt eivät ole oikeassa suhteessa muutoksista aiheutuviin kustannuksiin ja muihin negatiivisiin vaikutuksiin.

Vakuutusosalalla henkilön yksilöinti, tunteminen ja tunnistaminen ovat erityisen tärkeää ja säänneltyä. Henkilötunnus toimii tunnistetietona lähes kaikissa järjestelmissä ja niiden välisessä tietojenvaihdossa. Henkilötunnukseen sisältyvät tiedot kuten ikä toimivat vakuutusmatemaattisten laskelmien ja ennusteiden pohjana. Esimerkiksi lakisääteisessä liikennevakuutuksessa ikä on merkittävä tariffitekijä.

Liikennevakuutuksen toimeenpanossa (kuten muussakin vakuutustoiminnassa) asianosaisten yksilöinti on välttämätöntä. Vakuutuksen toimeenpanon edellyttämä tietojenhankinta, korvausten

maksu ja muun muassa vakuutusrikollisuuden torjunnassa vaadittava tietojenvaihto tehdään henkilötunnusta käyttämällä. Yhteiskunnallisesti merkittävät vakuutusalan tuottamat tilastot ja mallinnukset perustuvat niin ikään henkilötunnuksesta ilmeneviin tietoihin.

Vakuutusliiketoiminnassa tullaan jatkossakin tarvitsemaan henkilötunnuksesta ilmeneviä henkilötietoja. Nykyisin tietoja ei tarvitse hankkia erikseen, vaan ne saadaan kustannustehokkaasti ja tietoturvallisesti esimerkiksi väestötietojärjestelmään integroiduilla digitaalisilla järjestelmillä. Mikäli tietoja ei ole jatkossa pääteltävissä henkilötunnuksesta, olisi tiedot hankittava erillisellä prosessilla uudenmallisen henkilötunnuksen lisäksi.

Raportissa pidetään henkilötunnuksen mahdollistamaa tietojen liian laajaa yhdistämistä eri organisaatioiden välillä yksilön kannalta ongelmallisena. Huomattavaa on kuitenkin, että yhdistämistarvetta esiintyy henkilötunnuksen muodosta riippumatta. Digitaalisia järjestelmiä hyödyntävällä yhdistämistekniikalla on saavutettu vakuutuksenottajan kannalta merkittäviä hyötyjä muun muassa korvauskäsittelyprosessia nopeuttamalla.

Arvioidut kustannusvaikutukset

Raportti ei sisällä lainkaan kustannusvaikutusanalyysiä yksityisen sektorin osalta. Finanssiala ry on kuitenkin alustavasti arvioinut, että uudistus aiheuttaisi jopa miljardiluokan uusimiskustannukset järjestelmiin sekä julkisella että yksityisellä sektorilla.

Työryhmän ehdottamasta kokonaisuudistuksesta vakuutusosalalle aiheutuvat hyvin merkittävät kustannukset aiheuttaisivat väistämättä nousupainetta vakuutusmaksuihin hoitokustannusten nousun myötä. Näin kustannukset tulisivat lopulta vakuutuksenottajakollektiivin maksettavaksi. Resurssien käyttö hidastaisi myös muuta digitalisaatiokehitystä alalla.

Erityisesti näin koronakriisin aikana, jolloin talouskehitys näyttää heikolta, on hankkeen yhteiskunnallista ja toimijoihin kohdistuvaa hyöty-/kustannussuhdetta syytä tarkastella uudelleen. Liikennevakuutuskeskus katsoo, että henkilötunnusten riittävyteen ja sukupuolineutraaliuteen liittyvät haasteet ovat ratkaistavissa kokonaisuudistusta lievemällä ja kustannustehokkaammalla tavalla. Esimerkiksi henkilötunnuksen sukupuolisidonnaisuudesta luopumisen vaihtoehtoja on mahdollista selvittää tarkemmin.

Muut vaikutukset

Kuten raportissakin todetaan, pidetään nykyistä henkilötunnusjärjestelmää luotettavana. Henkilötunnuksen myöntämisprosessin avaaminen useammalle taholle sekä myöntämisperusteiden keventäminen aiheuttavat riskin järjestelmän luotettavuuden rapautumiselle. Vakuutusrikollisuuteen, kuten ns. bulvaanitoimintaan, tällä voidaan arvioida olevan negatiivinen vaikutus.

Raportin mukaan tunnuksen liittyvät luotettavuustiedot eivät olisi todennettavissa itse tunnuksesta, vaan ne olisivat saatavissa erillisinä tietoina väestötietojärjestelmästä. Raportissa ei esitetä tarkemmin, kenen käytössä nämä olisivat ja millainen prosessi tietojen jakoon liittyisi. Luotettavuuden arvioinnin siirtäminen uusille toimijoille (henkilötunnuksen käsittelijälle) lisäisi näiden tehtäviä ja hallinnollista taakkaa. Esiin nousee myös kysymys siitä, voidaanko näin turvata yhdenvertaisuuden periaate ja esimerkiksi hallinnon asiakkaan oikeusturva. Kyseessä olisi joka tapauksessa merkittävä toimintatavan muutos, joka edellyttäisi tarkkarajaista sääntelyä ja jonka vaikutusarviointi on riittämätöntä.

Lisäksi on huomattava, että nykymuotoisesta henkilötunnuksesta ilmenevien henkilötietojen kuten syntymäajan ja sukupuolen todentaminen fyysisissä asiointilanteissa vahvistavat henkilön tunnistamista ja saattavat vähentää identiteetin väärinkäytön mahdollisuutta. Erilaisissa tunnistamisen välineissä kuten passissa ja ajokortissa olevaa henkilötunnusta käytetään yleisesti myös iän osoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

Aikataulu ja siirtymäajat

-

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Kronbäck Visa
Liikennevakuutuskeskus